

Remissvar

Datum
2021-04-28

Ärendenr
2021-01712-1

Ert datum

Er referens
M2020/02032

Enheten för naturolyckor och beslutsstöd
(RO-NB)
Kester Gibson
010-240 5396
Kester.Gibson@msb.se

m.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss: SOU 2020:78 Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd, M2020/02032

MSB tillstyrker flera av utredningens förslag för att göra strandskyddet mer effektivt. MSB tillstyrker förslaget att införa ett nytt dispenskäl för klimatanpassningsåtgärder men anser att vidare analys krävs innan förslaget införlivas i miljöbalken. Konsekvenserna av förslaget för samhällets motståndskraft mot klimatförändringar kräver också djupare analys.

Ett effektivt, ändamålsenligt och legitimt strandskydd

Utredningen har haft som uppdrag att bland annat analysera och vid behov föreslå åtgärder för att säkerställa ett effektivt, ändamålsenligt och legitimt strandskydd. MSB delar bedömningen att strandskyddet idag är svåröverskådligt och att informationen om strandskyddet behöver bli mer transparent och lättillgängligt. Strandskyddet behöver bli mer förutsägbart och enklare att administrera. Rättssäkerhet, tydlighet och förutsägbarhet är viktiga förutsättningar för att öka legitimitet i lagstiftningen men också för att inge förtroende i de myndigheter som ansvarar för tillämpning och tillsyn.

Utredningen innehåller ett antal förslag för att skapa en mer logisk och välmotiverad strandskyddslagstiftning. Förslagen att det generella strandskyddet vid små sjöar och vattendrag tas bort, och att strandskydd inte ska gälla vid anlagda vatten som har tillkommit efter 1975, syftar till en mer konsekvent och likvärdig tillämpning av regelverket. MSB delar bedömningen att förslagen skulle bidra till ökad acceptans för strandskyddslagstiftningen och mindre tillämpningsproblem. Som utredningen påpekar, om det är aktuellt att bygga inom dessa tidigare skyddade områden, ska alltid markens lämplighet från allmän synpunkt prövas enligt PBL, däribland ska risker för människors hälsa och säkerhet, olyckor, översvämning och erosion beaktas.

- MSB tillstyrker förslaget att strandskydd inte ska gälla vid insjöar med en vattenyta som uppgår till 1 hektar eller mindre eller vattendrag som är 2 meter eller smalare (s.180)
- MSB tillstyrker förslaget att strandskydd inte ska gälla vid anlagda vatten som har tillkommit efter 1975. (s.189)
- MSB tillstyrker förslaget att Länsstyrelserna bör få i uppdrag att klarlägga och fastlägga var strandskyddet gäller och ska gälla i respektive län samt att i samråd med Naturvårdsverket samordna arbetet med en digitalisering av dessa och andra uppgifter gällande strandskyddet. (s.195).

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Klimatanpassning och klimatanpassningsåtgärder

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) arbetar för att minska de negativa effekter som ett förändrat klimat kan ge upphov till och har uppdrag att verka för att förebyggande åtgärder mot naturolyckor vidtas.

Att undvika bebyggelseutveckling i områden som kan vara utsatta för klimatrelaterade risker är i sig en klimatanpassningsåtgärd. Strandskyddet har historiskt sett bromsat exploatering i utsatta lägen även om det inte är ett uttryckt syfte med lagstiftningen.

Behovet av klimatanpassningsåtgärder är tydligt och MSB delar i grunden utredningens syn att klimatanpassningsåtgärder för befintlig bebyggelse inte bör försvåras av strandskydd i onödan. Klimatanpassningsåtgärder ska uppmuntras och MSB är självklart positiv till att säkerhetshöjande åtgärder genomförs i syfte att skydda miljön, människors liv, hälsa och egendom mot naturolyckor. MSB ställer sig dock frågande till om ett 7:e skäl för att kunna medge dispens för klimatanpassningsåtgärder (7 kap. 18.c § MB) är tillräckligt motiverad.

Argumentet att gällande regelverket idag försvårar för klimatanpassningsåtgärder är inte tydligt och resonemanget som läggs fram i utredningen skulle kunna utvecklas. Några svårigheter vid tillämpning av förslaget och tolkning av definitionen för klimatanpassningsåtgärder kan förutspås.

Klimatanpassning omfattar en mängd olika åtgärder. Vad som betraktas som en klimatanpassningsåtgärd styrs av effekterna av ett förändrad klimat för en viss geografisk plats och vilka risker det innebär för ett specifikt aktivitet eller verksamhet. Listan över klimatrelaterade risker är lång och omfattar översvämning, ras, skred, erosion, torka, värmebölja, brand, vattenbrist m.m. varav flera kan ha inverkan på strandnära lägen. Förhållanden och orsakssamband mellan olika risker är ofta komplexa. Åtgärder kan gälla planering av bebyggelse och infrastruktur men också olika metoder eller sätt att bedriva verksamheter. Val av åtgärder behöver också förhålla sig till eventuella osäkerheter i klimatscenarier samt olika tidshorisonter. Då klimatanpassning omfattar ett mängd olika åtgärder, vars lämplighet varierar från fall till fall samt i olika delar av landet, kan prövning av ärenden innebära utmaningar.

Begreppet klimatanpassningsåtgärd är i det föreslagna sammanhanget obeprövat. Om ytterligare en dispensgrund ska anges behöver det tydliggöras vilka typer av åtgärder det är som anses vara klimatanpassningsåtgärder och hur detta nya dispenskäl ska tillämpas i praktiken.

I dagsläget finns begreppet definierat i förordning (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete men i det sammanhanget har dess innebörd inte närmare prövats. MSB anser att det finns ett behov av att tänka igenom vilken lagstiftning som ska forma praxis kring innebörden av begreppet klimatanpassningsåtgärder. Hur begreppet ska beaktas i övriga prövningar enligt miljöbalken men också plan- och bygglagen är inte belyst och kräver vidare reflektion.

MSB delar utredningens syn att klimatanpassningsåtgärder för befintlig bebyggelse inte bör försvåras av strandskydd. Klimatanpassningsåtgärder ska kunna vidtas för att skydda miljön, människors liv och hälsa samt egendom inklusive samhällsviktiga funktioner.

- MSB tillstyrker förslaget att dispens ska kunna meddelas för åtgärder som syftar till att skydda miljön, människors liv och hälsa samt egendom genom att samhället anpassas till de konsekvenser som ett förändrat klimat kan medföra (klimatanpassningsåtgärder).

För att förslaget ska kunna tillämpas på ett rättssäkert och effektivt sätt anser MSB det avgörande att förslagets konsekvenser analyseras djupare innan det införlivas i miljöbalken. Vidare bör även innebörden av klimatanpassningsåtgärder tydliggöras.

Ekonomiska och andra konsekvenser

Den nuvarande strandskyddslagstiftningen har under åren ställt betydande anspråk på myndigheters resurser. MSB anser att förslaget om nya särskilda skäl kan förväntas leda till ökade kostnader för de statliga myndigheter med ansvar för klimatanpassningsfrågor då det kommer att ställas krav på underlag, vägledning, tillsyn och uppföljning. Förslaget kommer sannolikt innebära även utökat utredningskrav för den sökande.

Utredningens analys över konsekvenser för samhällets motståndskraft mot klimatförändringar är mycket kortfattat och hänvisa enbart till den förslagna nya dispensensskäl. En av målsättningarna för utredningen är att det ska bli betydligt enklare att bygga strandnära i landsbygdsområden och en analys över de sammanlagda effekterna av utredningens olika förslag för samhällets robusthet saknas. Analysen (s.335) lyder i sin helhet:

"Förslaget innebär att befintliga bestämmelser förtydligas, så att det tydligt framgår att det är möjligt att få dispens från strandskyddet för att genomföra klimatanpassningsåtgärder. I och med att ändringen bara innebär ett förtydligande bedöms konsekvenserna bli ringa."

Underlaget som presenteras i utredningen visar att exploateringen av strandzoner har ökat i merparten av landet under den relativa korta perioden 2013 och 2018 (s.165-166). Enligt uppgifterna som presenteras har flera tusen byggnader och bostäder uppförts längs kust- och strandlinjen de senaste åren (s.131 & s.135). MSB uppskattar att det idag finns cirka 80 000 människor som bor, och mer än 180 000 byggnader som ligger, inom områden med översvämningsrisk (1:100 års nivå).

Bebyggelseutveckling i utsatta lägen innebär, med få undantag, utökade kostnader för samhället vad gäller förebyggande åtgärder, ökad beredskap och räddningsinsatser. Beskrivningen över konsekvenserna för samhällets motståndskraft mot klimatförändringar är otillfredsställande och kräver djupare analys.

MSB saknar en analys av förslaget i förhållande till FNs Sendairamverket samt Agenda 2030-målen och i synnerhet Agenda 2030 mål 11, Hållbara städer och samhällen, och delmål 11.5, Mildra de negativa effekterna av naturkatastrofer.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Remissvar

4(4)

Datum
2021-04-28

Ärendenr
2021-01712-1

I detta ärende har vik. generaldirektör Camilla Asp beslutat. Handläggare Kester Gibson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också myndighetsjuristen Kristina Grandin, avdelningschefen Cecilia Looström och enhetschefen Mette Lindahl Olsson deltagit.

Camilla Asp

Kester Gibson